

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 461/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť A. P., B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. P., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 25/2013 z 13. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2013 doručená sťažnosť A. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) sp. zn. 1 Nc 25/2013 z 13. mája 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co/63/2013 podaním zo 16. apríla 2013 vzniesla námietku zaujatosti proti členovi senátu krajského súdu.

Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o nevyklúčení sudcu krajského súdu z prerokovávania a rozhodovania predmetnej veci.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že svoju námietku osvedčila zaujatosťou sudcu krajského súdu pre jeho priateľský vzťah s právnym zástupcom odporcu a napriek tomu, že sudca namietaný priateľský vzťah nevyvrátil a svoju obranu postavil iba na „*báze profesionálnej roviny*“, je jeho vyjadrenie čisto účelové a neudržateľné.

V tejto súvislosti uviedla, že „*Za uplatnenia teórie zdania je priateľský vzťah sudcu s právnym zástupcom odporcu spôsobilý byť dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci (objektívna nestrannosť). Subjektívne posúdenie sudcu o svojej (nezaujatosti) je absolútne irelevantné. Nakoľko sudca nevyvrátil pochybnosti o jeho zaujatosti a vzhľadom na nesprávne právne posúdenie veci došlo uznesením k porušeniu sťažovateľových práv.*“.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené bolo. Okrem toho žiada zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a domáha sa aj úhrady trov konania.

Sťažovateľka zároveň žiadala, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení, odložil vykonateľnosť

napadnutého rozhodnutia a prikázal krajskému súdu, aby sa zdržal konať vo veciach pod sp. zn. 1 Co 63/2013, sp. zn. 1 Co 64/2010 a sp. zn. 1 Co 65/2013 až do meritórneho rozhodnutia ústavného súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1 Nc 25/2013 z 13. mája 2013. Podľa sťažovateľky v danom prípade „*subjektívne posúdenie sudcu o svojej (nezaujatosti) je absolútne irelevantné. Nakoľko sudca nevyvrátil pochybnosti o jeho zaujatosti a vzhľadom na nesprávne právne posúdenie veci došlo uznesením k porušeniu sťažovateľových práv.*“.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu môže ústavný súd hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizovalo možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, I. ÚS 25/05, IV. ÚS 211/2012 a III. ÚS 98/2013 a iné).

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Sťažovateľka vzniesla námietku zaujatosti proti sudcovi krajského súdu (členovi senátu) z dôvodu, ktorý sa mala dozvedieť 16. apríla 2013, a to že je v priateľskom vzťahu s právnym zástupcom odporcu, ktorý ho často navštevuje na pracovisku a chodí s ním aj na spoločenské podujatia a posedenia, čím sa z jej pohľadu sudca nejaví ako nestranný a objektívny, a navyše sudca je voči sťažovateľke antipatický.

Vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci upravujú ustanovenia § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)

Obsahom tohto základného práva však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť.

Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (II. ÚS 26/08, III. ÚS 218/08).

Ústavný súd zistil, že najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sťažovateľky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 OSP), a vychádzal pritom aj z vyjadrenia sudcu, ktorý uviedol, že *„ právneho zástupcu odporcu žalovanej osobne pozná, nejde však o vzťah priateľský, ani o vzťah aktívny. Je to vzťah známych, pričom s JUDr. J. sa nestretáva, a prichádzam s ním do styku len v rovine profesionálnej. Na záver uviedol, že nemá vzťah k účastníkom konania, ani pomer k veci a necíti sa zaujatý.“*

V relevantnej časti odôvodnenia najvyšší súd uviedol:

„Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, účastníkom konania a ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopnosti ovládať

nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezaujatosti. Súčasťou takto vnímaného vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a účastníkom konania je tiež schopnosť vyrovnáť sa vnútorne so situáciou, že niektorého z účastníkov pozná; aj takáto jeho schopnosť je totiž neoddeliteľnou súčasťou spôsobilosti vykonávať funkciu sudcu.

Účelom § 14 ods. 1 O. s. p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ak sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť alebo aj vtedy ak sudca získal poznatky o veci iným spôsobom než z dokazovania v konaní, napr. ako svedok vnímal skutočnosti, ktoré sú predmetom dokazovania), 2) k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3) k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2).

Najvyšší súd... s prihliadnutím k obsahu spisu dospel k záveru, že v danej veci o prípad vylúčenia sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. nejde. Z obsahu spisu nevyplývajú žiadne objektívne skutočnosti, ktoré by zakladali dôvod pochybovať o jeho nezaujatosti.

Za daného stavu, keď neexistuje relevantný dôkaz preukazujúci priateľský vzťah medzi JUDr. J. A. a právnym zástupcom žalovanej JUDr. J. J., nič nenasvedčuje tomu, že by JUDr. A. mal k veci či k účastníkom konania nejaký vzťah, ktorý by potvrdzoval jeho zaujatosť vo veci a vylučoval by ho z jej prejednávania a rozhodovania.

Za reálnu existenciu takého vzťahu nemožno považovať len samotné tvrdenie účastníka konania, že takýto vzťah existuje. Existenciu či neexistenciu niektorého v zákone uvedených dôvodov pre vylúčenie sudcu je treba objektívne zistiť, nepostačuje len subjektívne presvedčenie účastníka konania. “

Vychádzajúc z citovaného uznesenia podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd svoje rozhodnutie o nevyhlásení sudcu krajského súdu (člena senátu) z prejednávania a rozhodovania v danej veci odôvodnil jasným a zrozumiteľným spôsobom, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je v žiadnom prípade arbitrárne a skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu.

Pretože ústavný súd v danej veci nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľkou označenými právami, porušenie ktorých namieta, odmietol sťažnosť v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne IV. ÚS 186/07, III. ÚS 98/2013).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2013